

empirialäheisyyteen. Esityksen suppeudesta johtuen on vain vaikea arvioida, kuinka hyvin tässä ollaan onnistumassa. Kyse on hyvässä, mutta myös rajoittavassa mielessä tutkimusraportista. Kova analyysi seurannee perästä.

Alkusanoissaan teokseen Stuart Hall paitsi kehuu työtä ja kertoo Morleyn vaikeuksista löytää tutkimukselleen rahoitusta lisäksi kiittää kustannusryhmä Comediaa, joka on julkaissut kirjan ja joka "laajemmassa mielessä on itse osa koko (tutkimus)projektia". Comedia onkin muutamassa vuodessa julkaissut runsaan määrän teoksia, jotka edustavat elävää ja kriittistä brittikeskustelua. Koska sen kirjat ovat kohtuuhintaisuudessaan myös käyttäjystävällisiä, nimi on hyvä painaa mieleen.

Tarmo Malmberg

Tietoteollisuus tilastoina

RUBIN, Michael R. & HUBER, Mary T. (with Elizabeth L. Taylor). *The Knowledge Industry in the United States 1960-1980*. Princeton University Press, Princeton N.J., 1986. 211 s.

Teoksessa *The Production and Distribution of Knowledge in the United States* (Princeton 1962) professori Fritz Machlup ensi kerran kokonaisvaltaisesti arvioi tietoteollisuuden olemusta ja merkitystä. Samalla luotiin empiiristä perustaa informaatioyhteiskunnasta käytävälle keskustelulle.

Tietoteollisuus oli 1960-luvulla Yhdysvaltain nopeimmin kasvava talouselämän sektori. Sittemmin kasvuvauhti on tasaantunut ja noudattelee talouden yleistä kasvuvauhtia.

Nyt käsillä oleva teos mittaa koulutuksen, tutkimuksen, kehitystyön, tiedonvälityksen, informaatiopalvelujen sekä tietotekniikan välineistön laajuutta ja merkitystä Yhdysvaltain taloudellisessa rakenteessa. Tutkimuksen käynnisti professori Machlup ja hänen työtoverinsa saattoivat sen päätökseen hänen kuolemansa (1983) jälkeen.

The Knowledge Industry on ennen kaikkea tilastollinen työ. Tässä piilee sen voima ja heikkous. Voimana ovat Machlupin selkeät rajaukset ja pelkistetty käsittelytapa. Kirjassa on 133 erilaista taulukkoa ja suuri määrä numeerista tietoaineistoa. Niin taloustieteilijälle kuin tiedotustutkijalle kirja on verraton tietosampo.

Tietoaineuksen keräyksessä ja ryhmitelyssä ei ole huomauttamisen sijaa. Hakemisto on pelkistetty, mutta riittävä. Taulukoiden kommentointi on asiallista ja toimittajat ovat olleet johtopäätöksissään uskollisia Machlupin aikaisempien töiden peruslinjalle.

Mitään kokonaisvaltaista tai laajempaa informaatioteollisuuden ja sen ilmiöiden analyysiä tai teoriaa on kirjasta turha hakea. Eikä tämä ole ollut kirjoittajien tarkoituksaan. He ovat lähinnä pyrkineet tuottamaan tilastotietoa ja luokittelemaan sen mielekkäällä tavalla. Johtopäätösten teko on pitkälti jätetty lukijan oikeudeksi.

Kirjan keskeisin havainto on, ettei Machlupin aikoinaan ennustama tietoteollisuuden nopea kasvu ole täysin toteutunut Yhdysvalloissa. Tietoteollisuuden osuus oli 29 % BKT:stä vuonna 1958 ja vastaavasti 34 % 1980. Kasvu on ollut siten sangen vaatimatonta myös muihin BKT:n sektoreihin verrattuna. Luonnollista on, että erilaisilla luokitteluperusteilla on joissain muissa tutkimuksissa päästy erilaisiin arvioihin.

The Knowledge Industry on suositeltava käsikirja jokaiselle informaation taloudellisista vaikutuksista kiinnostuneelle tutkijalle.

Rolf Leppänen

Hyvä ja vielä parempi teknologia

HUDSON, Heather E. (ed.). *New Directions In Satellite Communications*. Artech House Inc., 1985.

Lokakuussa 1984 pidettiin Texasin yliopiston suojissa satelliittiviestintää käsit-